

Gedrags- en Ethische code van de Vlaamse Zwemfederatie (zwemfed) ter bevordering van veiligheid, gezondheid en welbevinden

1. Inleiding

Alle clubs aangesloten bij de zwemfed onderschrijven de richtlijnen en aanbevelingen vastgelegd in dit document. Zij erkennen dat ze een verplichting hebben om zorg te dragen over de psychische en fysieke integriteit, de veiligheid en het welbevinden van hun leden. Zij stellen zich tot doel een correcte ondersteuning en begeleiding aan alle leden te geven en er zorg voor te dragen dat vragen en problemen correct worden aangepakt en opgevolgd. Zwemfed onderstreept dat alle betrokkenen - en specifiek de trainer of coach - zich altijd moeten houden aan de principes van goed gedrag en zeden en zich op ethisch vlak onberispelijk dienen te gedragen en een voorbeeld dienen te zijn voor alle anderen die betrokken zijn bij het clubleven.

Dit document is opgesteld op basis van de geldende wetgeving en de richtlijnen van het Internationaal Centrum voor Ethiek in de Sport (ICES).

Implementatie Gedrags- en Ethische code

De Gedrags- en Ethische code van zwemfed dient door alle clubleden en allen die betrokken zijn bij het clubleven te worden toegepast, waaronder de bestuursleden, de sporters, de trainers en coaches, de vrijwilligers en de ouders. Het clubbestuur dient strikt toe te zien op de naleving van de Gedrags- en Ethische code.

Zwemfed raadt aan de integrale tekst van de Gedrags- en Ethische code te laten opnemen in het huishoudelijk reglement van de club.

De clubbesturen kunnen de Akkoordverklaring ter ondertekening voorleggen aan de niet-professionele trainers en vrijwilligers.

2. Preventief beleid ter bevordering van veiligheid, gezondheid en welbevinden

---

Uittreksel uit het strafregister (vroeger attest "goed gedrag en zeden"). In enkele van de ons omringende landen en met name Nederland en het Verenigd Koninkrijk wordt van de trainers, coaches en vrijwilligers een uittreksel uit het strafregister gevraagd. Hoewel dit nog niet opgelegd wordt door het BOIC, Sport Vlaanderen of de zwemfed, raden we de clubs wel aan om een attest model 2 te vragen. Dit attest is geen garantie dat de seksuele integriteit van iedereen 100% gewaarborgd wordt en blijft, maar kan wel de kans op ongewenst

gedrag verkleinen. Het biedt meer zekerheid omtrent het verleden van de nieuwe trainer of vrijwilliger. Ook is het aangewezen om elke 5 jaar een nieuw attest te vragen aan trainers en lesgevers.

- 2) Aanspreekpunt Integriteit. Zwemfed beschikt over een Ethisch Advies Orgaan (EAO) waarbinnen een Aanspreekpunt Integriteit (API) zetelt en functioneert. Dit orgaan komt regelmatig samen, voornamelijk in functie van het uitwerken en opvolgen van een preventiebeleid en preventiemaatregelen inzake ethische problematiek binnen de werking van de federatie en haar verenigingen. Concrete vragen - geen klachten- van sporters, ouders, trainers, coaches of het clubbestuur worden ook behandeld door het EAO. Het Ethisch Advies Orgaan raadt bovendien elke club aan om intern een API aan te stellen en daarnaast een tweede verantwoordelijke zodat men (a) bereikbaar wordt voor iedereen, en (b) samen in overleg problemen kan bespreken. De contactgegevens van de API moeten kenbaar gemaakt worden aan de leden. De API is op de hoogte van de mogelijkheden die er zijn om hulp te bieden, en heeft als taak om in geval van een klacht advies en bijstand te verlenen met betrekking tot het te volgen stappenplan of indien noodzakelijk de te volgen procedure. Het De API adviseert en stimuleert de club om preventieve maatregelen te nemen. Het aanstellen van een API binnen de club toont aan dat u als club problemen serieus neemt. Men raadt aan dat de API een gekende, integere en onafhankelijke persoon is. Met onafhankelijke persoon wordt er bedoeld dat die geen deel uitmaakt van het bestuursorgaan van de vereniging.
- 3) Het Vlaggensysteem. ICES (Het Centrum Ethiek in de Sport v.z.w.) heeft in samenwerking met Sensoa, Sport Vlaanderen, VSF, VTS en ISB een instrument ontwikkeld voor clubbestuurders, sporters, trainers, coaches, en andere sportbegeleiders om bewust om te leren gaan met lichamelijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Zes criteria bepalen hoe je lichamelijk en seksueel grensoverschrijdend gedrag correct kan inschatten. Op basis van de inschatting volgens die zes criteria kan een situatie beoordeeld worden met een groene, gele, rode of zwarte vlag. De kleur geeft aan hoe er gepast kan worden gereageerd. Het Vlaggensysteem biedt een houvast om op een begripvolle, maar tegelijk rationele en consequente wijze te overleggen en te reageren en dit aan de hand van duidelijke criteria. Het EAO raadt elke club aan het vlaggensysteem toe te passen in de club. Als zwemfed organiseren wij zelf bijkomende opleidingen en geven we info over opleidingen van ICES, VSF en andere instanties. Meer info is ook altijd te verkrijgen op onze website, bij onze API Marybel Van Butsele (api@zwemfed.be) en u kan voor concrete tools ook terecht op de website van ICES via [http://www.ethicsandsport.com/sport met grenzen/instrumenten](http://www.ethicsandsport.com/sport_met_grenzen/instrumenten).
4. De Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK) bieden een communicatiekanaal aan “op maat” van jongeren. Via dit kanaal kunnen jongeren die het slachtoffer zijn van mishandeling, verwaarlozing en/of seksueel geweld in contact komen met gespecialiseerde en hiervoor opgeleide medewerkers van het VK te Brussel die hen zullen aanhoren, informeren en ondersteunen. Meer informatie en de toegang tot de chatbox is te vinden op www.nupraatikerover.be

3. GEDRAGSCODE VOOR SPORTERS

1. Praktisch

- a. Kledij en Materiaal (zie ook de specifieke richtlijnen voor elke discipline afzonderlijk)
    - Sporters worden verzocht om te trainen in een gepaste “zwem-outfit”.
    - Het is niet toegestaan om tijdens de sportbeoefening (trainingssessies en wedstrijdmomenten) sieraden die gevaarlijk kunnen zijn voor de sporter zelf of anderen, te dragen.
    - De vereniging kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor verloren of gestolen voorwerpen. Het is raadzaam om kledingstukken en andere bezittingen te etiketteren met de naam van de sporter erop.
    - Het gebruik van GSM, tablet en smartphone is niet toegestaan tijdens de trainingen en wedstrijden.
    - Er mag geen beeldmateriaal gemaakt worden in kleedkamers, sanitair of douches.

  - b. Begin en einde training
    - De training begint stipt op de tijdstippen die aangeduid staan op de het uurrooster van de club.
    - Sporters zijn verplicht om zich om te kleden in de kleedkamers die hiervoor voorzien zijn.
    - Sporters mogen nooit trainen in het zwembad (inclusief de opwarming) bij afwezigheid van een trainer en redder.
    - Sporters dienen de trainer in te lichten indien zij niet tijdig aanwezig kunnen zijn bij het begin van de les/training.
2. Respect
- a. Voor eigen gezondheid
    - Sporters worden gevraagd om aandacht te besteden aan hun eigen persoonlijke hygiëne.
    - Sporters mogen niet trainen als ze niet fit of/en gezond zijn om dit te doen.
    - Van sporters die medicatie gebruiken (bijv. inhalator) wordt verwacht dat ze de trainer en/of het clubbestuur hierover inlichten. Indien de gebruikte medicatie voorkomt op de dopinglijst moet de sporter een attest van medische noodzaak bij zich hebben op elke training/wedstrijd.
    - Sporters moeten een geldige verzekering ‘Burgerlijke Aansprakelijkheid’ bezitten.

  - b. Voor anderen

Sporters kunnen gesanctioneerd worden tot zelfs definitief uitgesloten indien zij zich ongepast gedragen. Dit ongepast gedrag omvat onder andere pesten, beledigen, grof taalgebruik, stelen

en alle handelingen en feiten die als grensoverschrijdend kunnen worden gedefinieerd. Discriminatie in alle mogelijk vormen en gradaties van kinderen wordt niet geaccepteerd.

4. GEDRAGSCODE VOOR COACHES/ TRAINERS:

Professionele trainers en coaches dienen naast hun contract ook expliciet akkoord te gaan met de Gedrags- en Ethische code middels de Akkoordverklaring. Bij het aangaan van een nieuw contract dient er een bepaling te worden opgenomen dat de trainer en coach zich er tevens toe verbinden de Gedrags- en Ethische code zwemfed te respecteren en te doen respecteren.

1. Certificaten, diploma's, verzekeringen

Om te beantwoorden aan de normen van Ethisch Verantwoord Sporten zijn de volgende vereisten nodig:

- Voor professionals:
  - Aangezien het professionele coaches betreft is het ten eerste aan te raden dat zij over de vereiste kwalificaties beschikken. Dit kan o.a. zijn master LO, bachelor LO, trainer B, trainer A)
  - Coaches en trainers moeten een geldige verzekering 'Burgerlijke Aansprakelijkheid' bezitten.
  - Coaches en trainers moeten beschikken over een uittreksel uit het strafregister model 2 (Vroeger "Getuigschrift van goed gedrag en zeden").

- Voor trainers op niet-professionele basis, vrijwilligers inbegrepen:
  - Elke hoofdtrainer van de club wordt geacht om een geldige en nationaal erkende kwalificatie te hebben (minimum instructeur B). Van alle anderen wordt verwacht dat zij een initiator diploma hebben en/of jaarlijks een bijscholing volgen. Minderjarige trainers mogen slechts andere jongeren begeleiden onder toezicht van een volwassen trainer of persoon aangesteld door de club.
  - Trainers moeten een geldige verzekering 'Burgerlijke Aansprakelijkheid' bezitten. Het is aangeraden dat trainers en vrijwilligers beschikken over een uittreksel uit het strafregister.

2. Verantwoordelijkheden

- a. Een gunstig en positief leerklimaat scheppen

- Van coaches en trainers wordt verwacht dat zij met een ‘ouderlijke zorg’ handelen zodra een kind wordt achtergelaten bij hen. Met “Ouderlijke zorg” wordt bedoeld dat de coaches onder meer niet schreeuwen, niemand belachelijk maken en ontvankelijk zijn voor emotionele signalen.
- De ‘ouderlijke zorg’ rol van de coaches en trainers en trainers begint bij de start van de les/training tot en met het einde van de les/training, wanneer kinderen terug worden overgelaten aan de zorg van hun ouder (s).
- Coaches en trainers moeten de sporters stimuleren en begeleiden om de verantwoordelijkheid voor hun eigen gedrag en prestaties te aanvaarden.
- Coaches en trainers moeten ervoor zorgen dat de activiteiten die zij kiezen en adviseren geschikt zijn voor de leeftijd, rijpheid, ervaring en bekwaamheid van elke individuele sporter.
- Coaches en trainers dienen te vermijden dat zij een te hoge (verwachtings)druk leggen op de niet professionele sporters (recreanten, wedstrijdzwemmers met uitzondering van elitezwemmers (zie gedragscode professionele coaches)
- Coaches en trainers dienen, zeker voor niet elite-sporters een gezonde mix tussen sporttechnische elementen en spelvormen te hanteren.

b. Een veilige omgeving scheppen

- Van coaches en trainers worden verwacht dat ze een 'veilige' trainingsomgeving voor alle sporters kunnen aanbieden.
- Coaches en trainers moeten er steeds van overtuigd zijn dat de trainingen en lessen doorgaan in een veilige omgeving (infrastructuur, hygiëne, gezondheid). Indien ze vaststellen dat een situatie niet veilig is of ongezond is kan de les/training geen aanvang nemen of moet deze onmiddellijk worden onderbroken. De verantwoordelijken van de infrastructuur en het clubbestuur moeten onverwijld op de hoogte worden gesteld.
- Van trainers en coaches worden verwacht dat ze een EHBO-kwalificatie te hebben zodat ze bij nood kunnen helpen. Het beschikken over een hoger reddersdiploma en bijscholingsattesten is in vele gevallen aangewezen, zelfs vereist (door de uitbater van het zwembad).

- Coaches en trainers moeten het welzijn en de veiligheid van de sporter boven de prestatie-ontwikkeling plaatsen.
- Coaches en trainers moeten zich ervan verzekeren dat de sporters fit zijn om te trainen of les te volgen. Ze mogen een geblesseerde sporter niet laten starten aan de training of les of verder laten trainen na het oplopen van een blessure. Nadien moet het advies van de (sport)arts of kiné gevolgd worden voor eventuele aangepaste training.
- Van coaches en trainers worden verwacht dat ze zich regelmatig bijscholen op sporttechnisch vlak, maar ook rond thema's gezondheid, veiligheid en welbevinden binnen de aquatische sporten die door zwemfed en haar verenigingen worden aangeboden.

c. Orde en praktische regels handhaven

- Coaches en trainers moeten van bij de aanvang verduidelijken aan de sporters wat precies van hen verwacht wordt, en wat de sporters van hen mogen verwachten. Hiermee wordt er bedoeld dat ze afspraken, routines en gedragscode met de sporters bespreken.
- Coaches en trainers mogen nooit toestaan dat jonge sporters het trainingscomplex verlaten zonder een volwassene die voor hen verantwoordelijk is, tenzij met schriftelijke toestemming van de ouders.
- Coaches en trainers moeten zich aan de ouders van de nieuwe sporters voorstellen om ervoor te zorgen dat jonge sporters het trainingscomplex uitsluitend met een bekend gezicht verlaten.

3. Regels voor coach/trainer zelf

a. eigen voorkomen/gedrag

- Coaches en trainers moeten constant hoge normen van gedrag en voorkomen vertonen. Ze moeten bijzonder waakzaam zijn om in geen enkele situatie grensoverschrijdend gedrag te vertonen of zelfs de indruk te laten ontstaan dat er zich mogelijk grensoverschrijdend gedrag manifesteert.
- Coaches en trainers dragen bij elke training aangepaste sportkledij.

- Coaches en trainers maken geen gebruik van GSM, tablet, smartphone tijdens de trainingen en wedstrijden tenzij voor sporttechnische doeleinden of in geval van nood.

b. afstand t.o.v. sporters

- Het wordt ten zeerste afgeraden dat coaches en trainers een sporter een lift naar huis geven, tenzij een andere sporter of volwassene aanwezig is of mits expliciete toestemming van de ouders.
- Het wordt ten zeerste afgeraden dat coaches en trainers de sporters trainen in een 1 op 1 situatie.
- Het wordt ten strengste afgeraden dat coaches zelf contact zoeken met sporters op sociale media.

5. GEDRAGSCODE VOOR OUDERS:

1. Praktische verantwoordelijkheden

a. Kledij en materiaal

- Ouders dienen te verzekeren dat hun kind op de juiste wijze gekleed naar de les/training gaat.
- Ouders worden vriendelijk verzocht om ervoor te zorgen dat kinderen geen kostbare voorwerpen meebrengen.

b. Begin en einde training

- Het is de verantwoordelijkheid van de ouders om voor hun kind te zorgen tot de les/training begint, en dan meteen na het einde van de les weer voor hen te zorgen.
- Nieuwe ouders moeten zich voorstellen aan de verantwoordelijke coach/trainer, zodat zij weten dat de sporters de infrastructuur verlaten met iemand die de coach/trainer herkent.

- Omwille van gezondheids- en veiligheidsredenen mogen ouders, behoudens toelating van de coach/trainer, op geen enkel moment de kades van het zwembad betreden.
- We raden aan dat ouders die kinderen opvangen tijdens de stage of logement aanbieden, afspraken maken met de clubverantwoordelijken rond gezondheid en veiligheid.

c. Bij wedstrijden

- Ouders wordt aangeraden om de competities van hun kinderen bij te wonen.
- Omwille van gezondheids- en veiligheidsredenen mogen ouders op geen enkel moment de onmiddellijke omgeving van het wedstrijd- en/of trainingsbad betreden.

d. Administratie

- Van de ouders wordt verwacht dat zij de lidgelden en bijkomende kosten tijdig betalen.
- Ouders moeten ervoor zorgen dat alle wijzigingen in contactgegevens meegedeeld worden aan het clubbestuur.

2. Respect

a. Naar hun kind toe:

- Ouders moeten ervoor zorgen dat hun kind fit is om deel te nemen aan sport. Ze stimuleren een gezonde en evenwichtige levensstijl bij hun kind.
- Ouders moeten sportiviteit te alle tijden aanmoedigen, zoals bijv. regels volgen en respect hebben voor zichzelf, anderen en het materiaal. De plezierbeleving van het kind staat centraal en er is geen verplichting om aan wedstrijden deel te nemen.

c. Naar de coach en trainer toe:

- Ouders worden aangeraden om zich tot de verantwoordelijke coach/trainer te wenden als ze zich zorgen maken over een gegeven rond coaching of ontwikkeling.
- Ouders dienen de coaching over te laten aan de coach/trainer.

- d. Naar juryleden toe
Ouders vallen een jurylid nooit in het openbaar aan en trekken de integriteit van de juryleden niet in twijfel.

Contactpersonen

Bijkomende vragen rond dit document of hulpvragen kunnen gericht worden aan api@zwemfed.be